

Niepodległa. Historie z rodzinnych archiwów

Wystawa zorganizowana została w ramach ogólnopolskiego projektu Archiwa Rodzinne Niepodległej

Projekt Archiwa Rodzinne Niepodległej dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022.

niepodległa

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wydawca:
Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM

Redakcja i opracowanie materiałów archiwalnych: Anna Jodko
Opieka merytoryczna: dr hab. Dariusz Aleksander Rymar
Reprodukcje materiałów archiwalnych: Izabela Czapska
Opracowanie graficzne i skład: Barbara Rynkiewicz

Teksty opracowane zostały na podstawie materiałów i relacji darczyńców

Na okładce: Helena i Jan Stachaczowie z dziećmi, lata 20.
Z zasobu Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim

Druk: SONAR sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim, www.sonar.pl
Copyright: Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim

ISBN: 978-83-942955-9-2

Serdeczne podziękowania za pomoc w realizacji wystawy składamy:
Janowi Biernackiemu, Alinie Kwiatkowskiej, Jolancie Mach, Elżbiecie Niewrzałek, Bożenie Prońko,
Józefowi Wasilewskiemu, Elżbiecie Wąsowicz
oraz Miejskiemu Centrum Kultury w Gorzowie Wielkopolskim

Gorzów Wielkopolski 2020

Szanowni Państwo!

Oddajemy do Państwa rąk ten katalog, a także wystawę przygotowane w ramach projektu koordynowanego przez Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych pt. „Archiwa Rodzinne Niepodległej". Z założenia polega on na zbieraniu oryginałów, bądź tylko kopii dokumentów ze zbiorów rodzinnych (prywatnych) i wprowadzaniu ich do zasobu archiwów państwowych. Jak piszą sami organizatorzy: ***„Archiwa Rodzinne Niepodległej" to projekt, którego celem jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na unikalną wartość rodzinnych pamiątek i aktywne zaangażowanie w świętowanie 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości***.

Te sto lat od kiedy Polska znów stała się państwem i podmiotem prawa międzynarodowego obfitowało w wiele wydarzeń: obrona niepodległości w roku 1920, budowa państwa autorytarnego po roku 1926, druga wojna światowa, a co za tym idzie okupacja hitlerowska i sowiecka z licznymi dramatami polskich rodzin, przemieszczenia Polaków po II wojnie światowej, budowa państwa według narzuconych siłą wzorców sowieckich i wreszcie powstanie „Solidarności", upadek komunizmu w roku 1989 i budowa Polski suwerennej i demokratycznej.

Wszystkie te wydarzenia nie pozostały bez wpływu na stan polskich archiwów, niejednokrotnie palonych. Dlatego też uzupełnianie zasobu archiwów państwowych o zbiory prywatne jest również próbą częściowego zapełnienia tej luki i ma się przyczynić do lepszego poznania nie tylko dziejów polskich rodzin, ale również całego kraju.

Dziękuję wszystkim ofiarodawcom, którzy zdecydowali się na przekazanie cennych pamiątek rodzinnych do gorzowskiego Archiwum Państwowego. Jednocześnie zachęcam innych do podzielenia się z nami Państwa rodzinnymi archiwami, bo akcja trwa.

Dariusz A. Rymar
Dyrektor Archiwum Państwowego
w Gorzowie Wielkopolskim

Gorzów Wielkopolski, 11 listopada 2020 r.

Archiwa Rodzinne Niepodległej

Od 2019 r. archiwa państwowe w całej Polsce realizują projekt „Archiwa Rodzinne Niepodległej”. Jego celem jest zachęcenie społeczeństwa do odkrywania i dokumentowania losów poszczególnych osób, rodzin i społeczności lokalnych, ale też do przekazywania do państwowego zasobu archiwalnego dokumentów posiadających wartość historyczną.

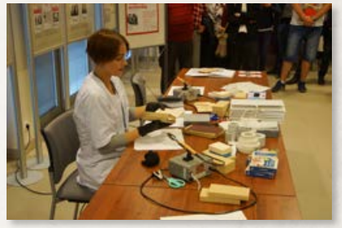
W ramach projektu w Archiwum Państwowym w Gorzowie Wielkopolskim odbywają się warsztaty z zakresu tworzenia i konserwacji archiwów rodzinnych. Tutaj działa również punkt konsultacyjny, w którym każdy może uzyskać poradę jak opracować, zabezpieczyć i przechowywać dokumenty w warunkach domowych.

Wystawa „Niepodległa. Historie z rodzinnych archiwów” prezentuje wybrane zbiory rodzinne, które zostały przekazane do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim w ostatnich latach.

Wystąpienie archiwisty rodzinnego Leonarda Przybyły w trakcie warsztatów, 30 września 2019 r.

Prezentacja metod konserwacji archiwaliów w trakcie warsztatów, 30 września 2019 r.

Wystawa przekazanych archiwów rodzinnych, 30 września 2019 r.

Samodzielne zabezpieczanie dokumentów w trakcie warsztatów, 15 listopada 2019 r.

Zwiedzanie magazynów archiwalnych podczas warsztatów, 15 listopada 2019 r.

Archiwum rodziny Saturn-Błażewiczów

Archiwum rodziny Saturn-Błażewiczów przekazała do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim Pani Jolanta Mach. Materiały te w większości dotyczą jej dziadka Artura oraz ojca Ryszarda.

Artur Saturn-Błażewicz urodził się 23 marca 1896 r. w Przemyślu. Po ukończeniu czterech klas gimnazjum pracował jako młodociany robotnik angażując się równocześnie w pracę niepodległościową w Oddziale Związku Strzeleckiego w Przemyślu. W czasie mobilizacji 6 sierpnia 1914 r. otrzymał przydział do I Brygady 1 pp. III baonu, z którym to oddziałem przeszedł całą kampanię w I wojnie światowej.

W lutym 1918 r. po przejściu gen. Hallera na Ukrainę został aresztowany i uwięziony w Przemyślu. Po dwumiesięcznym pobycie udało mu się zbiec w czasie eskortowania do szpitala do organizującej się wówczas Polskiej Siły Zbrojnej w Ostrowi-Komorowie.

W listopadzie 1918 r. przydzielony został do służby w Kompanii Asystencyjnej w Przemyślu, przechodząc z nią walki w obronie Ziemi Przemyskiej i Kresów Wschodnich. W lutym 1924 r. przeniesiony został do Sztabu Dowództwa Okręgu Korpusu nr X w Przemyślu pełniąc tam służbę do maja 1938 r.

W latach międzywojennych pracował jako komendant straży bezpieczeństwa w Wytwórni Nitrozwiązków w Sarzynie (pow. Łańcut). W czasie okupacji niemieckiej zorganizowany w ZWZ,

Rodzina Błażewiczów w roku 1932. W środku siedzą rodzice Maria i Jan Błażewiczowie

Ludwika (z d. Molenda) i Artur Saturn-Błażewiczowie z synami Zbigniewem i Ryszardem, 1921 r.

a następnie AK przebywał w lasach tzw. Puszczy Sandomierskiej oraz we Lwowie i Krakowie. Po wejściu Armii Czerwonej został powołany w listopadzie 1944 r. do wojskowej służby czynnej z przydziałem Bazy Artyleryjskiej w Lublinie na stanowisku zastępcy dowódcy kompanii warowniczo-robotniczej, skąd w listopadzie 1945 r. został w stopniu podporucznika definitywnie ze służby w wojsku zwolniony.

Następnie pracował w Szpitalu Garnizonowym w Przemyślu, gdzie w charakterze kwatermistrza pozostawał do 1946 r. Od czerwca do końca października 1949 r. zatrudniony został w Biurze Wojskowym Zarządu Miasta, a następnie pełnił funkcję sekretarza gminy Medyka (pow. Przemyśl). W roku 1950 zamieszkał w Gorzowie Wielkopolskim, gdzie pracował między innymi w: Gorzowskich Zakładach Włókien Sztucznych, w Powiatowym Przedsiębiorstwie Budowlanym i Prezydium Powiatowej Rady Narodowej na stanowisku inspektora w Wydziale Finansowym. Zmarł w Przemyślu 12 października 1977 r.

STAROSTA PRZEMYSKI.

L. 4943/olyw.

POŚWIADCZENIE OBYWATELSTWA.

Pan Artur Saturn-Błażewicz

zamieszkały ~~a~~ w Przemyślu

urodzony ~~a~~ dnia 23 marca roku 1896

w Przemyślu powiat Przemyśl

syn ~~córka~~ Jana i Marji ze Strzeleckich

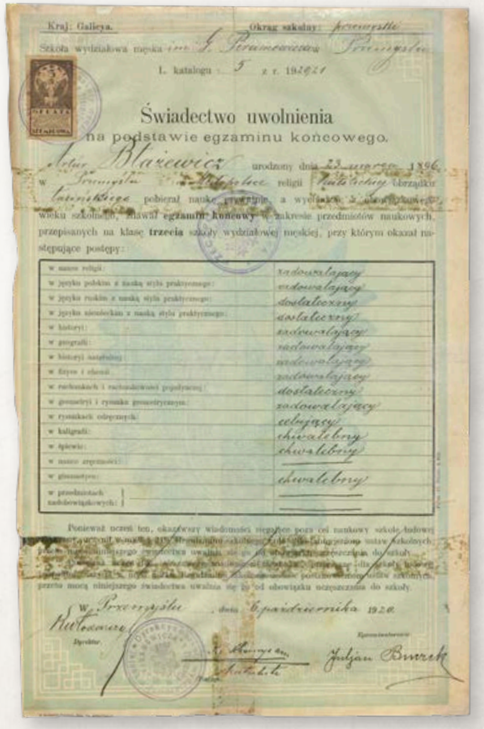
posiada obywatelstwo Państwa Polskiego.

Poświadczenie to, zapisane we właściwym rejestrze pod L. b. 4943/olyw.

Przemyśl dnia 10 marca 1931

STAROSTA:

Poświadczenie obywatelstwa polskiego, 1931 r.

Kraj: Galicya. Okrąg szkolny: Przemyśl

Szkoła wydziałowa męska im. G. Piramowicza Przemyślu

L. katalogu: 5 z r. 1920/21

Świadectwo uwolnienia
na podstawie egzaminu końcowego.

Artur Błażewicz urodzony dnia 23 marca 1896

w Przemyślu religii Rzymsko-Katolickiej Obrządku Łacińskiego pobierał naukę przez trzy lata, a wykazawszy [illegible] roku szkolnego, zdawał **egzamin końcowy** w zakresie przedmiotów naukowych, przepisanych na klasę **trzecią** szkoły wydziałowej męskiej, przy którym okazał następujące postępy:

w nauce religii:	odpowiedający
w języku polskim z nauką stylu praktycznego:	odpowiedający
w języku ruskim z nauką stylu praktycznego:	dostateczny
w języku niemieckim z nauką stylu praktycznego:	dostateczny
w historyi:	odpowiedający
w geografii:	odpowiedający
w historyi naturalnej:	odpowiedający
w fizyce i chemii:	odpowiedający
w rachunkach i rachunkowości praktycznej:	dostateczny
w geometryi i rysunku geometrycznym:	odpowiedający
w rysunkach odręcznych:	celujący
w kaligrafii:	chwalebny
w śpiewie:	chwalebny
w nauce zręczności:	
w gimnastyce:	chwalebny
w przedmiotach nadobowiązkowych:	

Ponieważ uczeń ten, okazawszy wiadomości wymagane przez cel naukowy szkoły, [illegible] egzamin końcowy, a [illegible] przeto [illegible] przez moc niniejszego świadectwa uwalnia się [illegible] od obowiązku uczęszczania do szkoły.

W Przemyślu dnia 6 października 1920

Kierownik Dyrektor

Juljan Burzyk

Świadectwo złożenia egzaminu końcowego w Szkole Wydziałowej Męskiej im. G. Piramowicza w Przemyślu, 1920 r.

Trzech muszkieterów" - wspólne zdjęcie z braćmi Stanisławem i Bronisławem w r. 1919.

„Trzech muszkieterów” – wspólne zdjęcie braci: Artura, Stanisława i Bronisława w 1919 r.

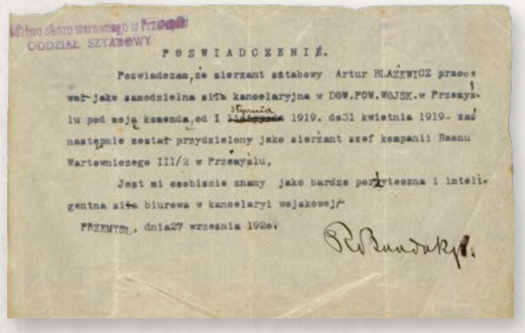
3/IX. 925 r.

Artur Saturn-Błażewicz podczas pracy w kancelarii wojskowej, 1925 r.

Oddział Związku Strzeleckiego w Przemyślu pod komendą druha Stanisława.

Oddział Związku Strzeleckiego w Przemyślu pod komendą Stanisława Błażewicza – brata Artura

ODDZIAŁ SZTABOWY

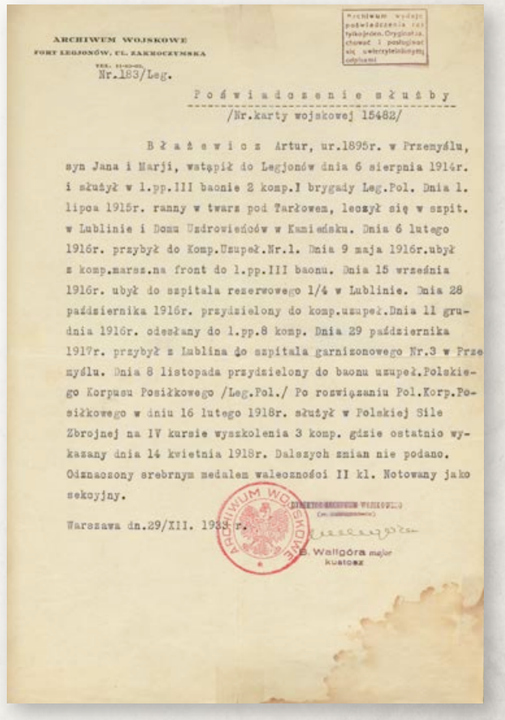
P O Ś W I A D C Z E N I E.

Poświadczam, że sierżant sztabowy Artur BŁAŻEWICZ pracował jako samodzielna siła kancelaryjna w DOW.POW.WOJSK.w Przemyślu pod moją komendą, od I [illegible] 1919. do31 kwietnia 1919- zaś następnie został przydzielony jako sierżant szef kompanii Baonu Wartowniczego III/2 w Przemyślu,

Jest mi osobiście znany jako bardzo pracowita i inteligentna siła biurowa w kancelaryi wojskowej.

PRZEMYŚL, dnia27 września 1920.

Poświadczenie wydane przez Dowództwo Obozu Warownego w Przemyślu o kwalifikacjach Artura Saturn-Błażewicza do pracy biurowej, 1920 r.

ARCHIWUM WOJSKOWE
FORT LEGJONÓW, UL. SZKOCCYŃSKA

Nr.183/Leg.

P o ś w i a d c z e n i e s ł u ż b y
/Nr.karty wojskowej 15482/

B ł a ż e w i c z Artur, ur.1895r. w Przemyślu, syn Jana i Marji, wstąpił do Legjonów dnia 6 sierpnia 1914r. i służył w 1.pp.III baonie 2 komp.I brygady Leg.Pol. Dnia 1. lipca 1915r. ranny w twarz pod Tarłowem, leczył się w szpit. w Lublinie i Domu Uzdrowieńców w Kamieńsku. Dnia 6 lutego 1916r. przybył do Komp.Uzupeł.Nr.1. Dnia 9 maja 1916r.ubył z komp.marsz.na front do 1.pp.III baonu. Dnia 15 września 1916r. ubył do szpitala rezerwowego 1/4 w Lublinie. Dnia 28 października 1916r. przydzielony do komp.uzupeł.Dnia 11 grudnia 1916r. odesłany do 1.pp.8 komp. Dnia 29 października 1917r. przybył z Lublina do szpitala garnizonowego Nr.3 w Przemyślu. Dnia 8 listopada przydzielony do baonu uzupeł.Polskiego Korpusu Posiłkowego /Leg.Pol./ Po rozwiązaniu Pol.Korp.Posiłkowego w dniu 16 lutego 1918r. służył w Polskiej Sile Zbrojnej na IV kursie wyszkolenia 3 komp. gdzie ostatnio wykazany dnia 14 kwietnia 1918r. Dalszych zmian nie podano. Odznaczony srebrnym medalem waleczności II kl. Notowany jako sekcyjny.

Warszawa dn.29/XII. 1933 r.

ARCHIWUM WOJSKOWE

Wałigóra major
kustosz

Poświadczenie służby w Legionach Polskich wydane przez Archiwum Wojskowe w Warszawie, 1933 r.

KOMENDA 1 BRYGADY L·P·
Nr 2828
Nadaję Obywatelowi
kapr: Arturowi Błażewiczowi
z 1 pp·
za pracę żołnierską w polu
od dnia ... 191 roku
prawo noszenia odznaki Brygady
«ZA WIERNĄ SŁUŻBĘ»
Komenda I. BRYGADY Legionów Polskich
Kwatera sztabu dn. 6/8 1916 r

Legitymacja i odznaka pamiątkowa 1 Brygady Legionów Polskich „Za wierną służbę" nadana Arturowi Saturn-Błażewiczowi w 1916 r.

Artur Saturn-Błażewicz w domu rodzinnym, 1932 r.

Artur Saturn-Błażewicz z żoną i synami w Przemyślu, 1936 r.

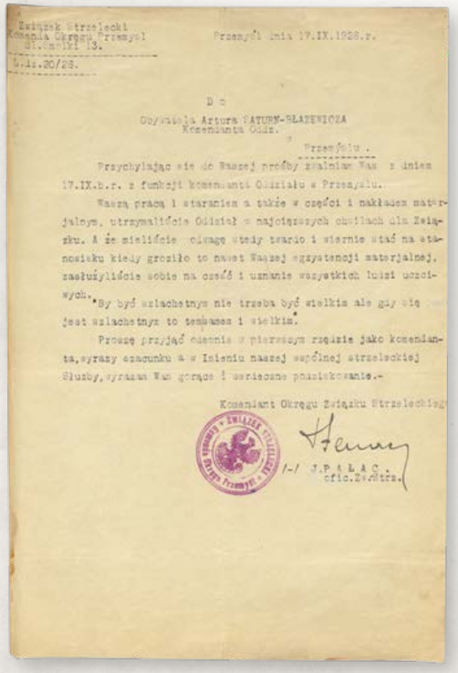

DYPLOM
TOWARZYSZOWI BRONI strzeleckiej
Błażewiczowi Arturowi
ZA DZIELNOŚĆ I WIERNĄ SŁUŻBĘ OCZYŚCIE
NU PAMIĘCI PIĘKNYCH DNIÓW W OBRONIE LWOWA
I KRESÓW WSCHODNICH W R. 1918-1919 DEKRETEM
HONOROWĄ „ORLĘTA" NADAJĘ.
DAN WE LWOWIE
10 MARCA 1919.
DOWÓDCA ARMII „WSCHÓD"
L. 6195.

Dyplom i odznaka honorowa za uczestnictwo w obronie Lwowa i Kresów Wschodnich nadana Arturowi Saturn-Błażewiczowi w 1919 r.

Oddział Związku Strzeleckiego w Przemyślu

Oddział Związku Strzeleckiego w Przemyślu, 1928 r.

Związek Strzelecki
Komenda Okręgu Przemyśl
L.dz. 20/28.
Przemyśl dnia 19.IX.1926 r.
Do
Obywatela Artura SATURN-BŁAŻEWICZA
Komendanta Oddz.
Przemyśl.
Przychylając się do Waszej prośby zwalniam Was z dniem 19.IX.b.r. z funkcji komendanta Oddziału w Przemyślu.
Waszą pracą i staraniem a także w części i nakładem materjałowym, utrzymaliście Oddział w najcięższych chwilach dla Związku. A że mieliście odwagę wtedy twardo i wiernie stać na stanowisku kiedy groziło to nawet Waszej egzystencji materjalnej, zasłużyliście sobie na cześć i uznanie wszystkich ludzi uczciwych. "By być szlachetnym nie trzeba być wielkim ale gdy się jest szlachetnym to zawsze i wielkim."
Proszę przyjąć ode mnie z pierwszym rzędzie jako komendanta, wyrazy uznania a w Imieniu naszej wspólnej strzeleckiej Służby, wyrazy Wam gorące i serdeczne podziękowanie.-
Komendant Okręgu Związku Strzeleckiego
ZWIĄZEK STRZELECKI
I-/ [illegible] PALAC
Kpt. Dyw.

Zwolnienie z funkcji komendanta Oddziału Związku Strzeleckiego w Przemyślu, 1926 r.

Nr 2026
Błażewicz Artur
otrzymał odznakę „Gwiazdy Przemyśla", nadaną mu przez Ginący Kom. miasta Przemyśla za dzielną obronę Przemyśla i Ziemi Przemyskiej w dniach od 1. listopada 1918 r. do 16. maja 1919 r.
Przemyśl, dnia 11 kwietnia 1920.
Za komitet wojskowo-obywatelski:
Józef Kostrzewski — Prezydent m. Przemyśla.
Pplk. Gustaw Wölgner — Dow. Obozu warownego.
UWAGA! Powyższa legitymacja została wydaną obrońcy do Nr. odznaki na mocy statutu (V § 4 a) zarejestrowanego przez M. S. Wojsk. w Warszawie w myśl Rozkazu Nacz. Dow. W. P. (Sztab Gener.) Nr. 40 z dnia 3 maja 1920 r. — do L. 3453 B. P. I. z dnia 4. września 1920 r. — Odznaka jest przeznaczoną do noszenia na wstążeczce, przewieszonej na dziurce drugiego guzika, licząc od kołnierza munduru (stat. III § 4).

Legitymacja i odznaka „Gwiazdy Przemyśla" za udział w obronie Przemyśla nadana Arturowi Saturn-Błażewiczowi w 1920 r.

Synowie Artura Saturn-Błażewicza również aktywnie zaangażowali się w działalność niepodległościową w czasie II wojny światowej, czego dowodzą zaprezentowane na wystawie zdjęcia i dokumenty.

Starszy z braci, Zbigniew Saturn-Błażewicz (ur. 1920 r. w Przemyślu – zm. 2008 r. w Hamilton) ukończył Korpus Kadetów we Lwowie. W czasie II wojny światowej trafił do niewoli niemieckiej do obozu w Bochum i tam też przebywał do roku 1945. Po wojnie wraz z żoną Gretą (z d. Neubert) zamieszkał w Kanadzie. Mieli dwóch synów: Artura i Harrego. Zbigniew Saturn-Błażewicz nigdy już do Polski nie powrócił.

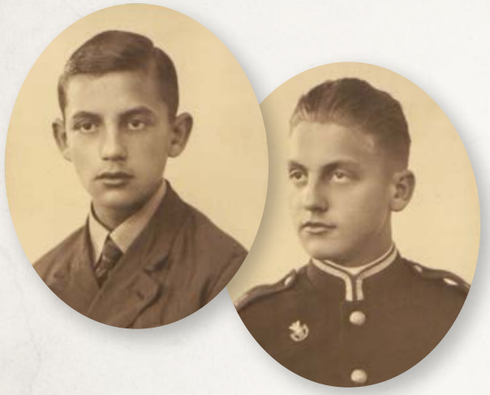
Ryszard Saturn-Błażewicz (ur. 1921 r. w Przemyślu – zm. 2001 r. w Gorzowie Wielkopolskim) ukończył Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla Bolesława Chrobrego w Leżajsku. W czasie II wojny światowej działał w szeregach Armii Krajowej (od sierpnia 1943 r. pełnił funkcję dowódcy sekcji w Oddziale „Grom" Lwów Północ). Brał udział w akcji „Burza". W sierpniu 1944 r. został ciężko ranny w trakcie odsieczy Warszawie.

We wrześniu 1945 r. zamieszkał w Gorzowie. Pracował tu między innymi w Urzędzie Skarbowym Akcyz i Monopolów Państwowych oraz w Wydziale Finansowym Prezydium Powiatowej Rady Narodowej. W 1946 r. ożenił się z Jadwigą Maciulis, mieli dwie córki: Jolantę i Grażynę.

Orkiestra złożona z więźniów obozu w Bochum, pierwszy z lewej siedzi Zbigniew Saturn-Błażewicz, lata 40.

Syn Artura Saturn-Błażewicza, Ryszard Roman, lata 30.

Syn Artura Saturn-Błażewicza, Zbigniew, lata 30.

Ryszard Saturn-Błażewicz podczas pracy w Wydziale Finansowym Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Gorzowie Wielkopolskim, lata 50.

Legitymacja i Krzyż Armii Krajowej nadane Ryszardowi Saturn-Błażewiczowi, 1973 r.

Archiwum rodziny Kirkorów

Do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim bogate archiwum rodzinne prof. dr. hab. Stanisława Kirkora i jego żony Wandy przekazał Stefan Waldemar Kirkor, bratanek profesora.

Prof. dr hab. Stanisław Kirkor urodził się 15 lipca 1905 r. w Zasławiu, zmarł 11 lutego 1963 r. w Swarzędzu. Był wybitnym polskim uczonym, znawcą chorób pszczół. Jego biogramy są w większości polskich encyklopedii.

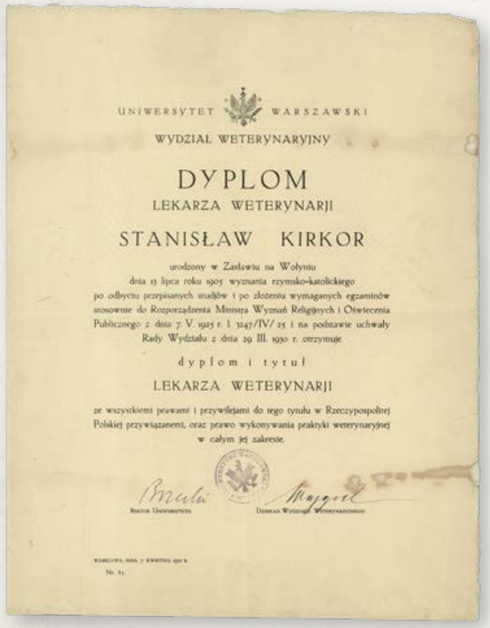
W 1930 r. ukończył Wydział Weterynaryjny Uniwersytetu Warszawskiego. W 1937 r. uzyskał stopień doktora weterynarii Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie. Był lekarzem weterynarii w wojsku (1934–1939), od maja 1939 r. kapitanem w Ministerstwie Spraw Wojskowych, a we wrześniu 1939 r. powierzono mu misję wywiezienia do Rumunii dokumentów bankowych. Stamtąd przedostał się do Francji, gdzie jako artylerzysta w I Dywizji Grenadierów uczestniczył w bitwie pod Lagarde (czerwiec 1940), za co otrzymał najwyższe odznaczenie bojowe Francji dla cudzoziemców – krzyż „Croix de Guerre". Po kapitulacji Francji przedostał się do Szwajcarii, gdzie pracował w Zakładzie Chorób Pszczół w Liebelfeld u prof. dr. Otto Morgenthalera, co zadecydowało o specjalizacji w tym kierunku. Następnie przebywał we Francji. W 1942 r. na wieść o nowo organizowanej polskiej armii przedostał się do Anglii i tu przydzielony został do wojsk spadochronowych (w trakcie ćwiczeń treningowych uległ wypadkowi). W 1946 r. powrócił do Polski.

W tym też roku przyjechał do Gorzowa. Tutaj zorganizował Zakład Chorób Pszczół Państwowego Instytutu Weterynarii. W latach 1946 – ok. 1952/53 był jego kierownikiem. Opracował wówczas podręcznik pt. „Choroby pszczół" (Warszawa 1953), do dziś wykorzystywany przez uczonych. W 1956 r. instytut został przeniesiony do Swarzędza. Jego pracę w Gorzowie upamiętniają tablica na budynku przy ul. Bohaterów Warszawy oraz nazwa jednej z gorzowskich ulic.

Żona Stanisława Kirkora, Wanda (z domu Chróścicka) w 1931 r. uzyskała dyplom magistra farmacji Uniwersytetu Warszawskiego. W czasie wojny mieszkała w Warszawie i do sierpnia 1944 r. pracowała w aptece „Mokotowskiej". Po wojnie wraz z mężem przyjechała do Gorzowa. Tu była kierownikiem Zakładu Produkcji Leków Weterynaryjnych w Oddziale Państwowego Instytutu Weterynarii.

Stanisław Kirkor w Zakładzie Chorób Pszczół, Gorzów, lata 50.

UNIWERSYTET WARSZAWSKI

WYDZIAŁ WETERYNARYJNY

DYPLOM

LEKARZA WETERYNARJI

STANISŁAW KIRKOR

urodzony w Zasławiu na Wołyniu

dnia 13 lipca roku 1905 wyznania rzymsko-katolickiego

po odbyciu przepisanych studjów i po złożeniu wymaganych egzaminów stosownie do Rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7. V. 1925 r. l. 31417/IV/25 i na podstawie uchwały Rady Wydziału z dnia 29. III. 1930 r. otrzymuje

dyplom i tytuł

LEKARZA WETERYNARJI

ze wszystkiemi prawami i przywilejami do tego tytułu w Rzeczypospolitej Polskiej przywiązanemi, oraz prawo wykonywania praktyki weterynaryjnej w całym jej zakresie.

Dyplom lekarza weterynarii Stanisława Kirkora uzyskany na Uniwersytecie Warszawskim, 1930 r.

Zarząd Koła Medyków Weterynaryjnych Studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Drugi od lewej siedzi Stanisław Kirkor, 1926/27

Q. F. F. F. Q. S.

SUMMIS AUSPICIIS

SERENISSIMAE REIPUBLICAE POLONORUM

NOS RECTOR MAGNIFICUS ET PROFESSORES

ACADEMIAE MEDICINAE VETERINARIAE LEOPOLIENSIS

IN MEDICUM VETERINARIUM

DOMINUM

STANISLAUM KIRKOR

ORIUNDUM EX OPPIDO ZASŁAW IN RUSSIA

POSTQUAM ET DISSERTATIONE QUAE INSCRIBITUR

„Próby stosowania siarczanu magnezu do narkozy u psów i koni"

ET EXAMINIBUS LEGITIMIS LAUDABILEM DOCTRINAM PROBAVIT

DOCTORIS MEDICINAE VETERINARIAE

NOMEN ET HONORES, IURA ET PRIVILEGIA

CONTULIMUS IN EIUSQUE REI FIDEM HASCE LITTERAS ACADEMIAE SIGILLO SANCIENDAS CURAVIMUS.

Dyplom doktora weterynarii Stanisławowa Kirkora uzyskany w Akademii Weterynaryjnej we Lwowie w 1937 r.

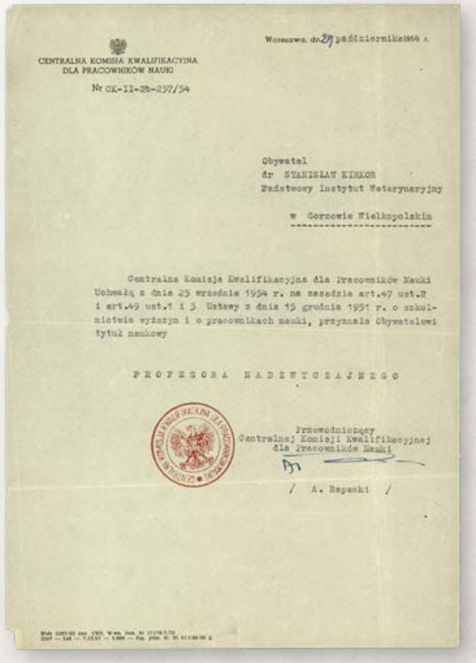
Bilet miesięczny Wandy Kirkor z lipca 1944 r. na przejazdy komunikacją miejską w okupowanej Warszawie

Legitymacja Stanisława Kirkora, żołnierza Armii Polskiej we Francji, 1940 r.

Legitymacja Wandy Kirkor z okresu pracy w Gorzowie, 1946 r.

Decyzja o nadaniu tytułu profesora nadzwyczajnego Stanisławowi Kirkorowi, 1954 r.

Archiwum rodziny Baranowskich

Dokumenty rodziny Baranowskich przekazała do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim Pani Elżbieta Wąsowicz. Materiały te dotyczą jej babci Antoniny Baranowskiej (z domu Kadłubowskiej) i dziadka Mieczysława Baranowskiego.

Antonina Baranowska urodziła się 25 grudnia 1910 r. w Horochowie (powiat Łuck, obecnie Ukraina). Miała starszego brata Stanisława i młodszą siostrę Barbarę (po mężu Pecyna). Jakiś czas później rodzina przeprowadziła się do Łucka. Antonina 17 września 1933 r. wyszła za mąż za Mieczysława Baranowskiego. Ślub odbył się w kościele rzymsko-katolickim w Horochowie. 26 grudnia 1935 r. na świat przyszła ich córka Krystyna.

W 1940 r. Mieczysław Baranowski został przymusowo wcielony do Armii Czerwonej, a od 1944 r. służył w szeregach 1 Armii Wojska Polskiego. Budował mosty pontonowe. Zginął podczas przeprawy przez Wisłę w okolicach Puław w sierpniu 1944 r. Tam też został pochowany.

Antonina wraz z córką, swoją mamą, bratem, siostrą i ich rodzinami przyjechali do Gorzowa bardzo dużym transportem. Zameldowali się tu 6 sierpnia 1945 r. Myśleli, że jeszcze wrócą do Łucka, co okazało się niemożliwe. Antonina zmarła w lutym 1983 r., jej córka Krystyna w czerwcu tego samego roku. Cały czas mieszkały w Gorzowie w dwurodzinnym domu, który zajęły po przyjeździe z Łucka.

Na wystawie zaprezentowane zostały zdjęcia rodzinne, pocztówki z okresu międzywojennego oraz dokumenty i korespondencja z czasów II wojny światowej.

Antonina Baranowska (z d. Kadłubowska), ok. 1933 r.

Na zdjęciu pierwsza z prawej siedzi Joanna Maszkowska-Kadłubowska (ur. 1875 r.) – mama Antoniny Baranowskiej - z siostrami i kuzynkami

Zdjęcie ślubne Antoniny i Mieczysława Baranowskich, 1933 r.

Książeczka wojskowa Mieczysława Baranowskiego, 1940 r.

Korespondencja wojenna wysłana do Antoniny Baranowskiej w sprawie męża Mieczysława sprawdzona przez cenzurę wojskową, 1945 r.

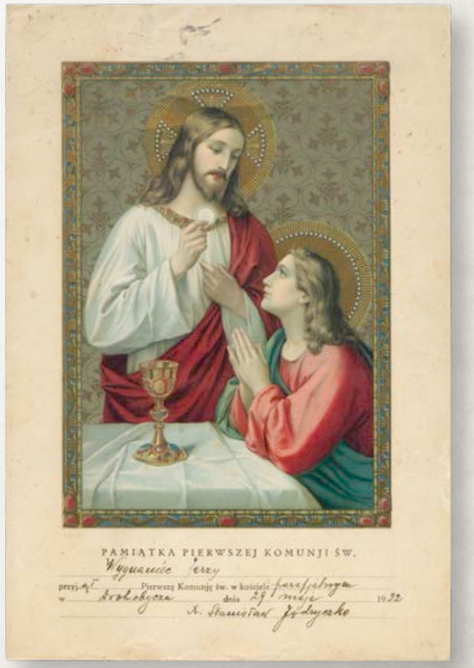
Archiwum rodzinne Jerzego Wygnańca

Archiwum Rodzinne Jerzego Wygnańca przekazała do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim jego córka Pani Bożena Prońko.

Jerzy Wygnaniec urodził się w 1921 r. w Borysławiu, pow. Drohobycz (obecnie Ukraina). Z powodu wybuchu II wojny światowej ukończył tylko cztery klasy Państwowego Gimnazjum im. Króla Władysława Jagiełły w Drohobyczu. W latach 1940-1944 pracował w Rafinerii Ropy Naftowej „Galicja" w Drohobyczu. W 1943 r. wstąpił w szeregi Armii Krajowej, gdzie pełnił funkcję łącznika - wywiadowcy do sierpnia 1944 r. do wkroczenia Armii Czerwonej. W październiku 1944 r. powołany został do 2 Armii Wojska Polskiego. Po wojnie przyjęto go do Wojskowej Technicznej Szkoły Lotniczej w Boernerowie k. Warszawy. Jednak ze względu na wadę wzroku, musiał z niej zrezygnować.

Następnie wraz żoną Wiktorią przyjechał do Gorzowa Wielkopolskiego (wcześniej we wrześniu 1945 r. przybyli tu jego rodzice). Podjął pracę w Urzędzie Pocztowym, następnie w Ubezpieczalni Społecznej. W latach 1955-1981 pracował w ZWCH „Chemitex-Stilon", gdzie był między innymi kierownikiem działu zatrudnienia i płac. W 1963 r. ukończył Technikum Ekonomiczne.

Warto zaznaczyć, iż Jerzy Wygnaniec był zasłużonym działaczem sportowym. Już przed wojną był piłkarzem „Junaka" Drohobycz. W 1947 r. współtworzył KS „Gorzovia", w latach 1958-1961 był prezesem piłkarskich klubów sportowych „Unia" i „Stilon", kierował też sekcjami pływacką i koszykarską. W latach 90. był sekretarzem Związku Kombatantów i b. Więźniów Politycznych. Amatorsko zajmował się malarstwem, tworzył m.in. karykatury znanych osobistości. Zmarł w 2018 r. w Gorzowie.

Pamiątka Pierwszej Komunii Jerzego Wygnańca, Drohobycz, 1932 r.

SWIADECTWO GIMNAZJUM
OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Króla
Władysława Jagiełły w Drohobyczu

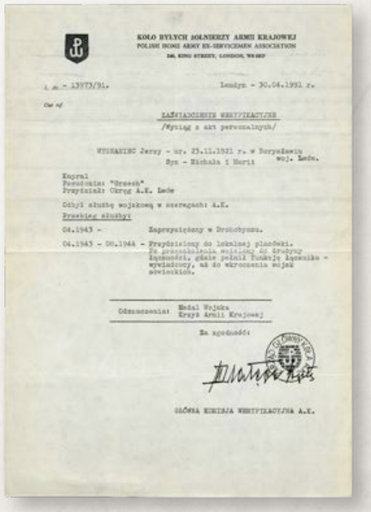
Świadectwo ukończenia drugiej klasy Państwowego Gimnazjum im. Króla Władysława Jagiełły w Drohobyczu w 1938 r. Nauczycielem rysunku był tam wówczas Bruno Schulz.

Zdjęcia Jerzego Wygnańca z okresu służby w Wojsku Polskim, 1944-1945

Wojskowa Komenda Rejonowa
Gorzów Wlkp.

Zaświadczenie o służbie w Wojsku Polskim w czasie II wojny światowej, 1951 r.

KOŁO BYŁYCH ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
POLISH HOME ARMY EX-SERVICEMEN ASSOCIATION

DOWÓDZTWO GŁÓWNE
GŁÓWNA KOMISJA WERYFIKACYJNA A.K.

Zaświadczenie o walce w szeregach Armii Krajowej w latach 1943-1944

Robert Rzóska

Czesław Konarkowski 1952 r.

Portrety autorstwa Jerzego Wygnańca przedstawiające Czesława Konarkowskiego i Roberta Rzóskę

Jerzy Wygnaniec z drużyną piłkarską „Unii", koniec lat 50.

DYPLOM
przyznany

Kol. Wygnańcowi Jerzemu

w dowód uznania
za działalność w okresie
XXV-lecia Zrzeszenia „Stilon"
i osobisty wkład w popularyzację
sportu zakładowego

ZARZĄD KLUBU

Dyplom przyznany Jerzemu Wygnańcowi za popularyzację sportu wyczynowego

UBEZPIECZALNIA SPOŁECZNA

Legitymacja
służbowa

Legitymacja służbowa Jerzego Wygnańca z okresu zatrudnienia w Ubezpieczalni Społecznej w Gorzowie, 1947 r.

Archiwum rodziny Kwiatkowskich

Pani Alina Kwiatkowska przekazała do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim dokumenty i zdjęcia swojej teściowej Jadwigi Kwiatkowskiej.

Jadwiga Kwiatkowska (z d. Stachacz) urodziła się 29 listopada 1922 r. w miejscowości Alba (Nieśwież, obecnie Białoruś). Najmłodsze lata spędziła wraz z rodzicami w Łukowie i Siedlcach, gdyż ich miejsce pobytu było ściśle związane ze służbą ojca Jana w Wojsku Polskim. Przed wybuchem II wojny światowej rodzina osiedliła się na stałe w Ostrowi Mazowieckiej, gdzie stacjonowały jednostki kawalerii Wojska Polskiego. Jadwiga ukończyła tam szkołę podstawową w latach 1934-1942. Następnie zajmowała się gospodarstwem: uczyła się szyć, haftować, gotować, lubiła prace w ogrodzie. Lata okupacji były dla Jadwigi przykrym doświadczeniem, gdyż była wytypowana za chorego brata Edwarda na roboty przymusowe do III Rzeszy – do miejscowości Eberswalde (Brandenburgia). Tam pracowała w ogrodnictwie w latach 1943-1945. Po powrocie z robót wróciła do domu rodzinnego w Ostrowi Mazowieckiej.

W 1947 r. Jadwiga wyszła za mąż za Jana Dobiesława Kwiatkowskiego i zamieszkali w Sulęcinie. Następnie przeprowadzili się do Skwierzyny ze względu na przydzieloną mężowi pracę, ale ostatecznym ich etapem były Strzelce Krajeńskie, gdzie mąż Jadwigi otrzymał z racji swojego wykształcenia stanowisko naczelnika Rejonowego Urzędu Telekomunikacji. Jadwiga Kwiatkowska-Stachacz urodziła pięcioro synów i córkę. W późniejszych latach podjęła pracę zawodową w RSW „Ruch" i w Spółdzielni Inwalidów „Ziemi Strzeleckiej". Zmarła w 2006 r. w Gorzowie.

Zdjęcie ślubne Jadwigi i Jana Kwiatkowskich, 1947 r.

Helena i Jan Stachaczowie z córką Jadwigą

Karta pracy Jadwigi Stachacz w ogrodnictwie W. Haerecke w Eberswalde

Rodzice Jadwigi Stachacz – Helena z d. Rytlewska (siedzi) i Jan Stachacz (stoi pierwszy z prawej)

Zdjęcia Jadwigi Stachacz z okresu pracy przymusowej w ogrodnictwie W. Haerecke w Eberswalde

Archiwum rodzinne Stefana Szymanka

Pani Elżbieta Niewrzałek przekazała do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim dokumenty i zdjęcia dotyczące dziejów swojej rodziny.

Rodzina Pani Elżbiety od strony ojca pochodziła z terenu woj. kieleckiego, z Dankowa (pow. Włoszczowa). Rodzice jej ojca, Maria i Antoni Szymankowie, w wyniku rugów chłopskich na kielecczyźnie przenieśli się do Wielkopolski, do Wronek. Tu urodził się ojciec pani Elżbiety – Stefan Szymanek. Za działalność w konspiracji rodzina zamuszona była znowu uciekać – wyjechali na Śląsk do Dąbrowy Górniczej. Gdy na Śląsku w latach 1921-23 doszło do plebiscytu, rozruchów i aresztowań, rodzina Szymanków uciekła do Poczajowa koło Krzemieńca na Wołyniu. Tutaj żyło im się spokojnie, dzieci dorastały (Państwo Szymankowie mieli trzech synów). W 1943 r. kiedy nadeszła niedziela rzezi wołyńskiej znowu uciekali. Wiosną 1944 r. w Sumach nad Oką trzej synowie zgłosili się do Wojska Polskiego: Stefan i Franciszek do 1 Armii 2 Dywizji im. Henryka Dąbrowskiego, a trzeci syn Marian oraz dwóch zięciów do 3 Dywizji im. Jana Kilińskiego. Stefan Szymanek wraz z 2 Dywizją Piechoty przeszedł szlak bojowy od Bugu, przez Puławy, Warkę, Warszawę, Wał Pomorski, Cedynię, Siekierki - do Łaby.

Rodzice żołnierzy podążali za synami tuż za frontem, ostatecznie zatrzymali się w Biechowie (pow. Września) w Wielkopolsce. Tam wszyscy synowie powrócili po zdemobilizowaniu. Stefan Szymanek osiedlił się na tzw. Ziemiach Odzyskanych we wsi Polna w gminie Słońsk. W latach 1948-1952 był tam sołtysem.

Na zdjęciu od lewej: Stefan Szymanek, Jan Koprowski, Franciszek Szymanek, 1945 r.

Podziękowania i legitymacje odznaczeń przyznanych Stefanowi Szymankowi za udział w walkach w czasie II wojny światowej w szeregach 1 Armii Wojska Polskiego

Archiwum rodziny Jóźwiaków

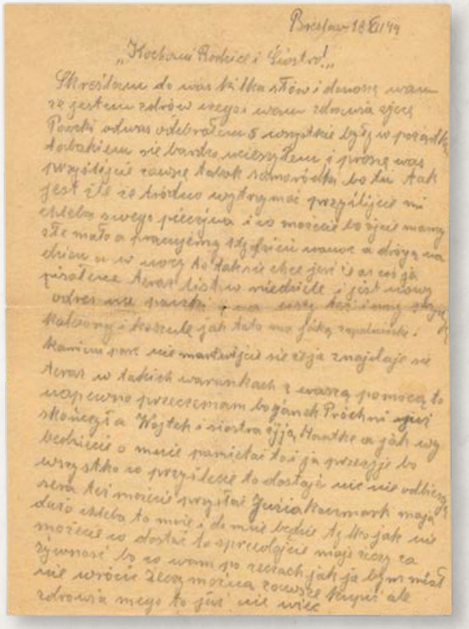
Pani Elżbieta Niewrzałek przekazała do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim również dokumenty rodziny ze strony matki. Ta część rodziny pochodziła z Wielkopolski, z Biechowa (pow. Września). Wśród przekazanych archiwaliów znajdują się zaprezentowane poniżej listy, zdjęcia i dokumenty brata mamy Pani Elżbiety, Bernarda Jóźwiaka, który w czasie II wojny światowej przebywał w obozie IG Farben w Heydebreck (Kędzierzyn Koźle). Następnie przewieziony został do obozu Gross Rossen (Rogoźnica) i tam stracony.

Zdjęcie grupowe więźniów z obozu Heydebreck, Bernard Jóźwiak w drugim rzędzie drugi od lewej, 21 października 1943 r.

Karta pracy robotnika przymusowego Bernarda Jóźwiaka z obozu IG Farben w Heydebreck, 1942 r.

Fragment listu wysłanego przez Bernarda Jóźwiaka do rodziców Stanisławy i Józefa Jóźwiaków i siostry Marianny z Wrocławia w grudniu 1944 r. - prawdopodobnie z czasu osadzenia go w kompleksie obozowym Gross-Rosen

Archiwum rodziny Biernackich i Tyszkowskich

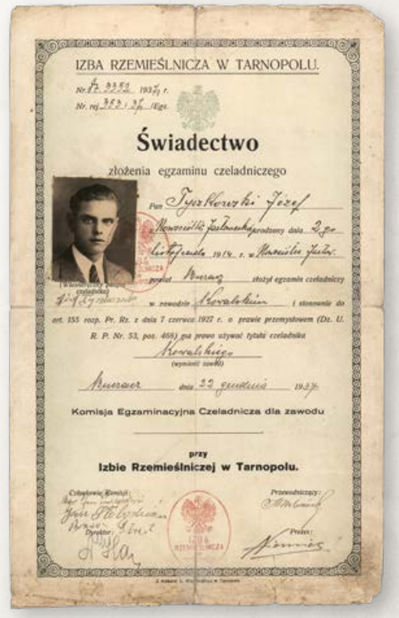
Nowosiółka Koropiecka (obecnie ukr. Sadove) położona jest na granicy historycznych regionów Podola i Rusi Czerwonej. Pierwsze odnotowane wzmianki o jej istnieniu pochodzą z 1724 r., co wiadomo z miejscowych metryk. Wśród rodzin, które osiedliły się tam jako pierwsze należy wymienić Piotrowskich, Biernackich, Basamanowiczów, Zaleskich, Koryznów, Borkowskich, Tokarskich, Baranieckich, Działoszyńskich czy Kosińskich.

W 1921 r. w 93 zagrodach mieszkało tam 541 osób, z czego zdecydowaną większość stanowili mieszkańcy narodowości polskiej (88%). Pozostali to Rusini oraz dwie rodziny żydowskie.

W lutym 1945 r. po napadzie i spaleniu przez nacjonalistów z UPA sąsiedniej polskiej wsi Puźniki mieszkańcy Nowosiółki w obawie o swoje życie opuścili wieś i zostali zakwaterowani w Koropcu. Natomiast w listopadzie 1945 r. po obowiązkowej uprawie swego pola i zdaniu kontyngentu, ludność dwoma transportami wyruszyła ze stacji kolejowej Pyszkowce na ziemie zachodnie do Jasienia koło Żar oraz gminy Krzeszyce w powiecie sulęcińskim.

Obecnie, po 75 latach od zakończenia II wojny światowej, dawni mieszkańcy Nowosiółki Koropieckiej oraz ich potomkowie wraz osobami związanymi z sąsiednimi Puźnikami założyli stowarzyszenie, którego celem jest kultywowanie i ochrona pamięci o dziejach dawnych stron rodzinnych: prowadzą własne badania genealogiczne, spisują historie i podania rodzinne od żyjących mieszkańców oraz prowadzą akcje porządkowania terenów dawnych cmentarzy.

Archiwum Rodzin Tyszkowskich i Biernackich - wywodzących się z Nowosiółki Koropieckiej - przekazał do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim Pan Jan Biernacki. W jego skład wchodzą m.in. odpisy z ksiąg metrykalnych, dokumenty dotyczące wykształcenia oraz przesiedlenia na Ziemie Zachodnie.

Świadectwo złożenia przez Józefa Tyszkowskiego egzaminu czeladniczego w Izbie Rzemieślniczej w Tarnopolu, 1937 r.

Dowód tożsamości Marii Tyszkowskiej, 1944 r.

Rodzina Biernackich przed domem rodzinnym w Krzeszycach: siedzą od lewej: Witold Biernacki i Anna z Regów, Feliks Biernacki i Maria z Tyszkowskich, Maria z Boskich z Andrzejem Biernackim, Rozalia z Biernackich Domurat, Jan Domurat i Witold Domurat, 1956 r.

Karta ewakuacyjna Józefa Tyszkowskiego, 1945 r.

Archiwum rodzinne Józefa Wasilewskiego

Jednym z dokumentów przekazanych przez Pana Józefa Wasilewskiego do Archiwum Państwowego w Gorzowie Wielkopolskim jest Litania Narodu Polskiego z 1913 r. stanowiąca swoistą relikwię rodzinną przekazywaną z pokolenia na pokolenie. Towarzyszyła ona między innymi jego dziadkowi Józefowi Wasilewskiemu na zesłaniu w Kazachstanie, odmawiana była w jego domu rodzinnym i w kościele – szczególnie w czasie wydarzeń października 1956 r.

ARCHIWA
RODZINNE
NIEPODLEGŁEJ

ISBN: 978-83-942955-9-2